

վերջին պատգամը. պանդուխտ զաւակիդ
«վշտէն չընկճուիլ պէտք է»:

Քեզի՛ ալ, յայտնութիւն մըն էր թա-
քուն, ձայնիդ տարօրինակ շեշտը, քանի
որ մահուան անդունդէն էր որ կը խօսէիր
ինծի հետ: «Տարագրութիւն է . . .» կ'ը-
սէիր. բայց նոյն աղէտը չէ՞ որ քեզ ալ
ինձմէ բաժնեց: Դուն տարագիր էիր քու
գործերովդ ու գրչի աշխատութիւններովդ,
որոնք ի վերջոյ ընդոտնեցին քեզ, սեղա-
նիդ առջեւ: Յաւը սրտիդ ու լացը աչքե-
րուդ ուխտած էիր համարուել վերջին ան-
գամ զաւակիդ ճակատը:

Այդ ի՛նչ այրող սէր:

Կա՛րճ, բայց ո՛չ այսքան ըլլալու էին
զաւակի սէրերը:

Որո՞ւ ուրեմն պահեցիր ինծի տալիք
գանձերդ. . . որո՞ւ:

Դեռ նո՛ր ծծել սորվեցայ իմաստու-
թեանդ ու հանճարիդ սափորէն. ինչո՞ւ
զայն կը փշրեմք ու զիս կարօտ կը ձգես
անոր հիւթէն:

«Կեանքը վի՛շտն իսկ է», կ'ըսէիր մեզի,
«ամենէն անողոք իրականութիւնը. բայց
այս մտածումը պէտք է՛ սարսափ ազդէ
ոչ ոքի, զի վի՛շտն ու մահն են որ կեան-
քին կուտան անոր իմաստն ու արժէքը»:

Ու կ'աւելցնէիր. «Լաւագոյն դաստիարակն
է վի՛շտը, որ կը ջրգեղէ կամքին մետաղը,
քա՛ջ կ'ընէ զմեզ տառապանքին մէջ, ու
լուրջ՝ փորձութեան դէմ»: Յետոյ կը շեշ-
տէիր. «Իսկ մահուան հայեցողութիւնը կը
լուսաւորէ կեանքին խորհուրդը, զգացնե-
լով թէ ո՛րքան անցաւոր է ան, և ո՛րն է
է անանցականը»:

Որո՞ւնկ է հաւատքս, Հայր, որ դուն
հիմա կ'ապրիս անանցը. կեանքերու կեան-
քը — Աստուծոյ յաւերժական լիութիւնը:

* * *

Երկար պիտի բարձրէ մատիդ վերջին
շեշտը ձեռքիս մէջ, Հա՛յր, ատով դուն
վշտիս գաւթին էր որ կը բաղխէիր, ու մեծ
դասեր տալ կը փորձէիր:

Վերջին մնաւ բարովն էր արդարեւ, որ
առյաւէտ պիտի մնայ քանդակուած հոգիիս
արձանին վրայ:

— Կեանք, լի է արգանդդ անպատմելի
վշտերով. . .

Սրցումը ան խո՛ւնկ յիշատակիդ, Հա՛յր
սրբազան, զաւակիդ արեւնած կուրծքին խո-
բանէն. . . :

ԴՐԱՆԻԿ ՍՐԿ. ՂԱԶԱՐԱՆ

Փ Ո Ս Ի Ն Ա Ռ Զ Ե Ի

Կեանքին վընիւր քեզ ալ հասցուց եզրին քու շիրմին,
Մըսածումի, յուզումի բեռներուն քակ վաղաժէշ:
Հողն ու կըսա՛ւր մահուան, մըսայլ պատանք մուրիմ,
Կը պարուրեն քեզ այսօր, անմահութեան ծոցին մէջ:

Փրկութիւնդ՝ վը ազգին տոգորուն սիրտդ լուռ է,
Կեանքիդ գրիմ, գոցուեցան, բացուած էջեր անգին:
Մեծ էր աւարը զոր մահն հայուն ձեռքին կը խըլէ,
Ձօր սիրեցիք դուն այնքան, որուն ես արդ սիրելիմ:

«Նկեղեցիք, հայրենիք» իբր աւանդ մեզ ձգեցիր.
Բայց ո՞ւր, ի՞նչպէս առանց քեզ ընդառաջել այն կեանքին.
Մահրդ մեզի զօրավիզ ըլլայ վերէն յոյսով իր
Ջահն հոգւոյդ մեզ ուղեկցի, իբր առաջնորդ մեր քայլին:

Ժրպիսն յոյսիդ մարեցաւ որպէսզի մեր մէջ վատի:
Դէպի իսէալ երկարած արդ կամուրջն ես արեւու,
Որուն պանդուխտ ուխտեալներս կ'ուղղեմք քայլը մեր արի,
Յաղթանակի, սա կեանքին, քեզմէ պըսակն առնելու:

ՍԱՐԳԻՍ ՍՐԿ. ՄՈՒՇԵԱՆ